

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та
управління

Т.Ф. Бірюкова

«_____» _____ 2024 р.

СИНЕРГЕТИКА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістрів
очної (денної) та заочної форми здобуття освіти
спеціальності: 033 філософія
освітньо-професійна програма: філософія

Укладач: д.філос.н., професор кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи Чайка І.Ю.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри філософії, публічного
управління та соціальної роботи
Протокол № 1 від “01” вересня 2023 р.

Завідувач кафедри філософії, публічного
управління та соціальної роботи
_____ Т.І. Бугченко

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціології та управління
Протокол № 5 від “22” січня 2024 р.

Голова науково-методичної ради
факультету соціології та управління
_____ Н.В. Горло

Погоджено
з навчально-методичним відділом

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 03 – Гуманітарні науки	Кількість кредитів – 4	Обов'язкова	
Спеціальність 033 філософія	Загальна кількість годин – 120	Семестр:	
		2 -й	2-й
Освітньо-професійна програма філософія	Змістових модулів – 6	Лекції	
		12 год.	
Рівень вищої освіти: магістерський	Кількість поточних контрольних заходів – 12	Практичні	
		24 год.	
		Самостійна робота	
		84 год.	
		Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Синергетика» є з позиції цілісних підходів розкрити природу й сутність синергетичного світобачення крізь призму нових міждисциплінарних наукових досліджень. Головними завданнями є різнобічне цілісне розкриття предмету синергетики, її головних ідей, понять, принципів і образів у векторі діалогу (полілогу) філософії та культур Сходу і Заходу. Встановлення більш точного опису природничонаукової картини світу на основі системного підходу.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Синергетика» є: ознайомлення студентів із предметною сферою синергетики; формування уявлення щодо її взаємодії з комплексом філософських і наукових дисциплін; аналіз історико-філософських витоків цього напрямку; формування навичок використання синергетичного підходу у процесі філософського аналізу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

1. про взаємозв'язок природничонаукової та гуманітарної парадигм;
2. питання, що пов'язані з самоорганізацією складних систем;
3. сучасний стан розвитку термодинаміки і проблеми, кризові явища, у класичному природознавстві.

вміти:

1. відзначати синергетичні моменти у заданих моделях;
 2. пояснити основні питання, що пов'язані з предметом курсу.
- досягти таких результатів навчання та набути таких компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
ЗК 5 Вміння переконливо викласти власну експертну позицію.	Опитування на практичних заняттях
ЗК 15 Здатність до професійного (усного та письмового) спілкування українською мовою.	Відповіді на практичних заняттях Написання есе
СК 3 Навички фахового сприйняття результатів історико-філософського аналізу та інтерпретації творів, ідей та процесів філософської традиції.	Відповіді на практичних заняттях Підготовка індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру
ЗК 8 Здатність оперативно аналізувати значні масиви текстів, генералізувати їх в загальну смислову структуру, виявляти слабкі місця, логічну чи смислову уразливість аргументації.	Написання та усний захист індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру
СК 10 Здатність залучати і використовувати у спеціалізованому філософському дискурсі знання, ідеї, способи мислення з інших наукових і культурних царин.	Розробка презентації до ІДЗ Усний захист
ЗК 7 Вміння працювати в команді (в тому числі долати комунікаційні напруження та конфліктні ситуації, забезпечувати прихильність співробітників, виявляти доречну поступливість), розподіляти зусилля з/між колегами, працювати на спільний результат.	Участь у практичних заняттях
РНЗЗ 2 Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання зі спеціальності, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.	Участь у практичних заняттях
РНАіВ 4 Демонструвати здатність до відповідального планування, організації та оцінки ефективності командної діяльності.	Участь у практичних заняттях

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Синергетика» тісно пов'язаний з багатьма дисциплінами, сприяє засвоєнню на високому рівні багатьох філософських курсів, оскільки дає уявлення про фундаментальні положення

різних філософських проблем. Серед таких наукових дисциплін: «Сучасна філософська антропологія», «Футурологія», «Методологічні проблеми філософського пізнання», «Методологія філософського дослідження інформаційної діяльності».

Становить собою базу для подальшого вивчення філософських курсів і спецкурсів, створює методологічні засади для формування навичок самостійної науково-дослідної роботи.

Разом із цими дисциплінами «Синергетика» для студентів-філософів варто розглядати як складову частину процесу формування світоглядної культури майбутніх фахівців та формування досвідчених, кваліфікованих магістрів філософії, здатних працювати у різних галузях сучасної філософської та суспільствознавчої науки та практики.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Синергетика як універсальна наукова парадигма

Тема 1. Синергетика у світлі сучасної науки

Синергетика як принципово новий погляд на світ та нове розуміння процесів розвитку. Науковий напрям про універсальні структури самоорганізації. Системність, цілісність світу як основна ідея синергетики. Сутність синергетичного бачення наукового прогресу: відкритість систем наукового знання; нелінійність наукового прогресу; самоорганізація когнітивних систем.

Синергетичне бачення еволюції науки: різновекторність руху (еволюція-інволюція).

Самоорганізація як процес виникнення макроскопічно упорядкованих просторово-часових структур у складних нелінійних динамічних системах, що знаходяться в станах, далеких від рівноважних, поблизу особливих критичних точок (біфуркаційних).

Тема 2. Синергетика як нелінійна наукова парадигма

Теорія самоорганізації як новий підхід для розуміння функціонування нових когнітивних систем. Математичний, фізичний, філософський зміст нелінійності. Особливості феномену нелінійності.

Нелінійність розвитку науки. Поліваріантність і альтернативність розвитку наукового знання, нерівномірність темпів наукового прогресу як прояви нелінійності науки. Протистояння холістської методології та аналітичного підходу в руслі традицій квантової механіки (Н.Бор та Е.Шредінгер).

Маргінальність та забобонність науки в контексті нелінійного підходу (еволюція-інволюція).

Змістовий модуль 2. Синергетика як цілісна філософська парадигма

Тема 3. Синергетичне світобачення в дискурсі предметно-понятійної цілісності.

Нове тлумачення феноменів історичного розвитку наукового знання: переосмислення «наукових революцій» Т.Куна, «дослідницьких програм» І.Лакатоса у світлі особливого синергетичного бачення когнітивних процесів. Відкриття зразків переходу від хаосу до порядку як можливість нового погляду на старі епістемні проблеми.

Гуманістичний потенціал синергетики як можливість пошуку оптимальних для людини шляхів розвитку. Переосмислення місця людини в структурі пізнавальної та практичної діяльності.

Змістовий модуль 3. Трансформація еволюційної концепції в синергетичній парадигмі.

Тема 4. Нелінійна динаміка і синергетичний підхід

Рівні еволюції розвитку складно організованих систем. Атрактори як реальні шляхи еволюційного розвитку складної системи.

Концепція нелінійного розвитку як усвідомлення відсутності єдиного еволюційного шляху розвитку. Ідея поліваріантності, альтернативності шляхів еволюції лінійних систем.

Проблема випадковості в історичному контексті (Ст.Греція, Новий час) та з точки зору синергетичного світобачення.

Змістовий модуль 4. Соціальна синергетика.

Тема 5. Синергетика в контексті культури

Особливості понятійно-категоріального апарату синергетики. Поєднання синергетичних конструкцій та філософсько-методологічних пошуків шляхом перетворення перших на образи культури.

«Аттрактор» – ейдос (Платон) – форма (Аристотель) – архетип (К.-Г. Юнг). «Біфуркація» та паралелі культури (міф, казка) та повсякденне життя людини як вияв біфуркаційних процесів. Еволюційне дерево. Сучасні ІТ-технології – прояв синергетичних компонентів у сфері повсякденного життя. «Фракталі» та їх прояв у живій природі (світ як сукупність монад (Лейбніц)).

Тема 6. Синергетичне світобачення і діалог культур Сходу і Заходу

Особливості східної парадигми філософування.

Особливості західного стилю мислення. Компаративістський підхід до вирішення світоглядних проблем у межах полілогу Сходу і Заходу

Змістовий модуль 5. Синергетика пізнання

Тема 7. Синергетика пізнання

Концепція глобального еволюціонізму як система уявлень про всезагальний процес розвитку природи в різноманітних його формах. Становлення та ускладнення біологічних, а також неживих систем.

Відкриття дивних атракторів та режимів із загостренням (below-up regimes) як ядро теорії самоорганізації та можливість побудови містків між синергетикою (природознавство) та гуманітарними науками (в т.ч. епістемологією).

Змістовий модуль 6. Дослідження феномену креативності в синергетичній парадигмі.

Тема 8. Самоорганізація і творче мислення

Характерні риси творчого мислення. Хаос як конструктивний механізм самоорганізації складних систем. Різноманітність та варіювання підходів як основа продуктивного мислення (гештальтпсихологія).

Проблема виникнення нового в контексті розвитку філософської думки. Самоорганізація як механізм творчого мислення. Проблема творчої інтуїції.

Творчість як можливий науковий термін. Шляхи розуміння алгоритмів творчості.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год		о/д ф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15	6	2		4		9		6	4	10
2	15	6	2		4		9		6	4	10
3	15	6	2		4		9		6	4	10
4	15	6	2		4		9		6	4	10
5	15	6	2		4				6	4	10
6	15	6	2		4				6	4	10
Усього за змістові модулі	90	36	12		24		36		36	24	60
Підсумковий семестровий контроль екзамен	30						30				40
Загалом		120						100			

5. Темі лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Синергетика у світлі сучасної науки	1	1
	Синергетика як нелінійна наукова парадигма	1	
2	Синергетичне світобачення в дискурсі предметно-понятійної цілісності	2	
3	Нелінійна динаміка і синергетичний підхід	2	
4	Синергетика в контексті культури	1	
	Синергетичне світобачення і діалог культур Сходу і Заходу	1	
5	Синергетика пізнання	2	1
6	Самоорганізація і творче мислення	2	
Разом		12	2

6. Темі практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Синергетика у світлі сучасної науки	2	1
	Синергетика як нелінійна наукова парадигма	2	
2	Синергетичне світобачення в дискурсі предметно-понятійної цілісності	4	1
3	Нелінійна динаміка і синергетичний підхід	4	
4	Синергетика в контексті культури	2	1
	Синергетичне світобачення і діалог культур Сходу і Заходу	2	
5	Синергетика пізнання	4	1
6	Самоорганізація і творче мислення	4	
Разом		24	4

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання – Відповідь на практичному занятті. Виконання тесту	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Синергетика як принципово новий погляд на світ та нове розуміння процесів розвитку. 2. Синергетичне бачення еволюції науки: різновекторність руху (еволюція-інволюція). 3. Самоорганізація. 4. Теорія самоорганізації як новий підхід для розуміння функціонування нових когнітивних систем. 5. Нелінійність розвитку науки. <p>Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=7567</p>	<p>4 бали - повна змістовна відповідь на всі завдання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;</p> <p>3 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції;</p> <p>2-1 бали - поверховий виклад матеріалу, слабке знання</p>	6

			теоретичних джерел. Тест: мах 2 бали	
Практичне завдання - написання есе	<p><i>Есе складається з таких структурних елементів:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе; - блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора; - висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні. <p><i>Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.</i></p>	<p>4 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності.</p> <p>3 бали - обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити</p>	4	

			<p>логічні та повні висновки; робота містить авторську позицію, яка проте не є достатньо переконливою; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності;</p> <p>2-1 бали - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.</p>	
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2	-	-	10

2	<p>Теоретичне завдання – Відповідь на практичному занятті Виконання тесту</p>	<p>Питання для підготовки: 1. Нове тлумачення феноменів історичного розвитку наукового знання. 2. Гуманістичний потенціал синергетики. Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=7567</p>	<p>4 бали - повна змістовна відповідь на всі завдання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 3 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 2-1 бали - поверховий виклад матеріалу, слабке знання теоретичних джерел. Тест: мах 2 бали</p>	6
	<p>Практичне завдання – Написання есе</p>	<p><i>Есе складається з таких структурних елементів:</i> - <i>вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе;</i> - <i>блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора;</i> - <i>висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні.</i> <i>Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до</i></p>	<p>4 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні</p>	4

		<p><i>спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.</i></p>	<p>судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності.</p> <p>3 бали - обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота містить авторську позицію, яка проте не є достатньо переконливою; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності;</p> <p>2-1 бали - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння</p>	
--	--	---	--	--

			узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.	
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2	-	-	10
3	Теоретичне завдання – Відповідь на практичному занятті Виконання тесту	Питання для підготовки: 1. Рівні еволюції розвитку складно організованих систем. 2. Проблема випадковості в історичному контексті. Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=7567	4 бали - повна змістовна відповідь на всі завдання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 3 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 2-1 бали - поверховий виклад матеріалу, слабе знання теоретичних джерел.	6

			Тест: мах 2 бали	
Практичне завдання – Написання есе	<p><i>Есе складається з таких структурних елементів:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе; - блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора; - висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні. <p><i>Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.</i></p>	<p>4 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності.</p> <p>3 бали - обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота містить авторську</p>	4	

			<p>позицію, яка проте не є достатньо переконливою; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності;</p> <p>2-1 бали - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.</p>	
Усього за ЗМЗ контр. заходів	2	-	-	10
4	Теоретичне завдання – Відповідь на практичному занятті Виконання тесту	Питання для підготовки: 1. Особливості понятійно-категоріального апарату синергетики.	4 бали - повна змістовна відповідь на всі завдання, оперування	6

		<p>2. «Аттрактор» – ейдос (Платон) – форма (Аристотель) – архетип (К.-Г. Юнг).</p> <p>3. Особливості східної парадигми філософування.</p> <p>4. Особливості західного стилю мислення.</p> <p>Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=7567</p>	<p>багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;</p> <p>3 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції;</p> <p>2-1 бали - поверховий виклад матеріалу, слабке знання теоретичних джерел.</p> <p>Тест: мах 2 бали</p>	
<p>Практичне завдання – Написання есе</p>		<p><i>Есе складається з таких структурних елементів:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе; - блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора; - висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні. <p><i>Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя),</i></p>	<p>4 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні</p>	<p>4</p>

		<p><i>проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.</i></p>	<p>помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності.</p> <p>3 бали - обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота містить авторську позицію, яка проте не є достатньо переконливою; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності;</p> <p>2-1 бали - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з</p>	
--	--	---	---	--

			проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.	
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2	-	-	10
5	Теоретичне завдання – Відповідь на практичному занятті. Виконання тесту	Питання для підготовки: 1. Концепція глобального еволюціонізму як система уявлень про всезагальний процес розвитку природи в різноманітних його формах. 2. Відкриття дивних атракторів та режимів із загостренням. Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=7567	4 бали - повна змістовна відповідь на всі завдання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 3 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 2-1 бали - поверховий виклад матеріалу, слабка знання теоретичних джерел. Тест: мах 2 бали	6

	<p>Практичне завдання – Написання есе</p>	<p><i>Есе складається з таких структурних елементів:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе; - блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора; - висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні. <p><i>Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.</i></p>	<p>4 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності.</p> <p>3 бали - обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота містить авторську позицію, яка проте</p>	<p>4</p>
--	---	--	--	-----------------

			<p>не є достатньо переконливою; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності;</p> <p>2-1 бали - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.</p>	
Усього за ЗМ 5 контр. заходів	2			10
6	Теоретичне завдання – Відповідь на практичному занятті. Виконання тесту	Питання для підготовки: 1. Характерні риси творчого мислення. 2. Хаос як конструктивний	4 бали - повна змістовна відповідь на всі завдання, оперування багатьма	6

		<p>механізм самоорганізації складних систем.</p> <p>3. Різноманітність та варіювання підходів як основа продуктивного мислення (гештальтпсихологія)</p> <p>4. Проблема виникнення нового в контексті розвитку філософської думки.</p> <p>Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=7567</p>	<p>теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;</p> <p>3 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції;</p> <p>2-1 бали - поверховий виклад матеріалу, слабе знання теоретичних джерел.</p> <p>Тест: мах 2 бали</p>	
<p>Практичне завдання – Написання есе</p>		<p><i>Есе складається з таких структурних елементів:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе; - блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора; - висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні. <p>Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі</p>	<p>4 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль</p>	<p>4</p>

		<p><i>й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.</i></p>	<p>есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності.</p> <p>3 бали - обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота містить авторську позицію, яка проте не є достатньо переконливою; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності;</p> <p>2-1 бали - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми,</p>	
--	--	--	--	--

			аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.	
Усього за ЗМ 6 контр. заходів	2			10
Усього за змістові модулі контр. заходів	8	-	-	60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Теоретичне завдання – відповідь на питання білету, екзаменаційний тест	Перелік питань до екзамену https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=7567 Екзаменаційний тест https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=7567	Кількість питань на які надано повну змістовну відповідь (1 питання –10 балів) – усього 2 питання Екзаменаційний тест – 5 питань (1 питання – 2 бали)	30
	Практичне завдання – екзаменаційне есе	Написання есе https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=7567	Есе – 10 балів	10
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Анісімов І. О. Синергетика : навч. посіб. Київ : КНУ ім. Т. Шевченка, 2016. 133 с.
2. Тюріна Т. Духовне становлення особистості з погляду синергетики: монографія. Львів: СПОЛОМ, 2016. 216 с.
3. Вовк С. М. Синергетика - джерело формування міждисциплінарних цілісностей: Навчальний посібник з курсу «Синергетика». Чернівці: Прут, 2017. 112 с.
4. Синергетика і освіта / за заг. ред. В.Г. Кременя. Київ : Інститут обдарованої дитини. 2016. 348 с.
5. Лінгвосинергетика : підручник / за заг.ред. Л.С. Піхтовнікової. Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2018. 296 с.

Додаткова:

1. Груба І. Д., Лукашевич С. Ю. Історичні та теоретичні підвалини застосування синергетичної парадигми в соціально-гуманітарному знанні. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія : Філософія, філософія права, політологія, соціологія : зб. наук. пр. 2013. № 2(16). С. 167–175.
2. Омельченко Н. О. Соціальний хаос: самоорганізація соціальних систем : Монографія. Запоріжжя : Вид-во ЗНУ, 2008. 200 с.
3. Воронкова В. Г. Місце і роль синергетики у пізнанні соціальних процесів та розвитку сучасного суспільства. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2012. № 48. С. 5–24.
4. Дзьобань О. П. Сучасна соціальна синергетика: до питання про визначення концептуальних основ. *Вісник Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого*. Серія : Філософія, філософія права, політологія, соціологія : зб. наук. праць. 2011. Вип. 7. С. 3–15.
5. Кудін С. В. Роль синергетичного підходу в компаративно-історичних правових дослідженнях. *Міжнародний конгрес європейського права : збірн. наук. праць (м. Одеса, 21-22 квітня 2017 р.)*. Одеса : Фенікс, 2017. С. 256–259.
6. Мельник Н. В. Особливості дослідження теорії самоорганізації: синергетичний підхід. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2014. № 2. С. 430–438.
7. Стьопін А. О. Синергетичні виміри розвитку України: історія і сучасність. Одеса : Астропринт, 2006. 156 с.
8. Шакур Н. Синергетична інтерпретація історії як альтернатива історицизму. *Філософські обрії*. 2014. № 12. С. 1–6. 27.
9. Шевченко А. Є., Кудін С. В. Синергетичний підхід в структурі методології дослідження історії українського права. *Збірник матеріалів науково-практичного круглого столу «Концепція та методологія історії українського права»*. Київ : «ДС День Печати», 2017. С. 48–50.

Інформаційні джерела:

1. Добронравова І. С. Філософія науки : Навч. посібник. / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, С. П. Петрушенков, Л. О. Шашкова. Київ, 2002. URL : <http://www.philsci.univ.kiev.ua>
2. Галіченко М. Проблема застосування синергетичної методології в соціально-гуманітарних науках / М. Галіченко, І. Поліщук. *Південний архів. Іст. науки. : Зб. наук. праць*. 2010. Вип. 31-32. С. 26–34. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Pain/2010_31_32/Gal_Pol.pdf
3. Колінгвуд Р. Дж. Ідея історії. Київ : Основи, 1996. 615 с. URL:<http://litopys.org.ua/colin/colin.htm>
4. Перова О. Є. Проблеми біофілософії в сучасній філософії науки. *Наук. вісн. КНУ ім. Т. Г. Шевченка*. Серія : Філософія. Політологія. 2002. № 38. С. 192-198. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Perova-vis-40.html>

5. Перова О. Є. Філософського методологічні засади пізнання живого в постнекласичній науці. *Наук. вісн. КНУ ім. Т. Г. Шевченка. Серія : Філософія. Політологія.* 2003. № 52-53. С. 82-86. URL:<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Perova-vis-53.html>